

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย “การจัดการพิพิธภัณฑ์ในเขตเมืองพิชณุโลกเพื่อการท่องเที่ยว
วัฒนธรรม” (Museum Management in Phitsanulok for Cultural Tourism) เพื่อสร้าง
กระบวนการทัศนนิการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ให้ตอบสนองการท่องเที่ยววัฒนธรรมและส่งเสริมการเรียนรู้
ตลอดชีวิต เกิดขึ้น เนื่องจากในเขตอำเภอเมืองพิชณุโลก มีพิพิธภัณฑ์จำนวนมาก ในจำนวนนี้
ได้แก่พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจ่าทวี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระพุทธชินราช พิพิธภัณฑ์ผ้า
มหาวิทยาลัยเรศวร และพิพิธภัณฑ์เมืองพิชณุโลก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม นอกจากนี้
ยังมีพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียนและพิพิธภัณฑ์หอราชองค์พlothavarapที่ 4 ค่ายสมเด็จพระนเรศวร
มหาราช โดยแต่ละแห่งมีเนื้อหาและองค์ประกอบการจัดตั้งที่แตกต่างกันไป แต่หนึ่งใน
วัตถุประสงค์การจัดตั้งคือเพื่อให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งในเชิงปริมาณพบว่ากลุ่มตัวอย่าง
ประชากรนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมพิพิธภัณฑ์ทั้ง 4 แห่งที่เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยได้แก่ พิพิธภัณฑ์
พื้นบ้านจ่าทวี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระพุทธชินราช พิพิธภัณฑ์ผ้า มหาวิทยาลัยเรศวร และ
พิพิธภัณฑ์เมืองพิชณุโลก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ส่วนใหญ่รู้จักพิพิธภัณฑ์เหล่านี้น้อย
แล้ว ขณะที่ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเดียวกันของทุกพิพิธภัณฑ์คือ
งบประมาณและบุคลากรจำกัด ทำให้ไม่สามารถจัดหาสิ่งของมาจัดแสดงหรือปรับเปลี่ยน
นิทรรศการการแสดงได้มากนัก นอกจากนี้ยังพบว่าพิพิธภัณฑ์ที่ทำการศึกษาวิจัยยังขาดความ
ร่วมมือชึ้นกันและกัน จึงมีลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเพื่อร่วมกันวางแผน
บริหารจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ให้มีศักยภาพและเป็นระบบ ขณะที่ภาครัฐชี้งพยายาม

235927

ขับเคลื่อนการรื้อฟื้นเมืองพิชณุโลกในฐานะอดีตราชธานีสมัยสุโขทัยและราชธานีชั้นราในสมัย
อยุธยา ให้เกิดการรับรู้ใหม่ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งนั้น ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ใน
พิพิธภัณฑ์เพื่อการวางแผนดังกล่าว

ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะในหลายมิติ ได้แก่ ควรมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง
ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ทั้ง 4 แห่งรวมทั้งพิพิธภัณฑ์อื่นๆ ที่มีอยู่ในเขตเมืองพิชณุโลก ขณะเดียวกันควร
มีกิจกรรมที่จะสร้างการมีส่วนร่วมทั้งบุคคลในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระตุ้น
ส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ๆ ทั้งนี้ภาครัฐและองค์กรส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทขับเคลื่อนการ
พัฒนาเมืองควรใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในทุกพิพิธภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ภาครัฐควรจัด
งบประมาณสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ ในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมที่นำ
รายได้มาสู่ท้องถิ่นต่อไป

Abstract

The research of Museum Management in Phitsanulok for Cultural Tourism was conducted to have a development paradigm and to meet the need of cultural tourism and long-life learning. There are many museums in the province featuring Sgt. Maj. Thawee Folk Museum, Shinarat Buddha National Museum, Textile Museum at Naresuan University, and the Museum of Phitsanulok at Pibulsongkram Rajabhat University. There are also the museums in schools and in the 4th Infantry Division, Som Dej Pra Naresuan Maharat Camp. Although each museum was established with different conditions, it shared a common goal to become a learning resource and cultural attraction.

Quantitative and qualitative research was conducted to time out concerning factors. In the quantity one, most of the tourists who visited four museums - Sgt.Maj.Thawee Folk Museum, Shinarat Buddha National Museum, Textile Museum at Naresuan University, and the Museum of Phitsanulok at Pibulsongkram Rajabhat University - had earlier been informed of these museums. For the quality side, the limitation of budget and personnel made all the museums struggle in organising and improving the exhibitions.

It was also found that there was a lack of cooperation among museums. Each museum had its own working styles. There was no meeting or knowledge exchange to manage the cultural resources effectively and systematically. In accordingly, the government's attempt in lively restoring Phitsanulok – former capital city in Sukhothai period and former temporary capital city in Ayutthaya period - could not make a good use of knowledge existence in these museums for the project.

The researcher recommended that there should be more cooperation among the management teams of the four main museums. At the same time, the activities to enhance participation between communities and tourists should be created for the sake of encouragement and support as well as the dissemination. The government and local private sectors playing important roles in the city development was recommended to make a full use of knowledge in every museum. As the learning center and cultural attraction to stimulate revenues for the locals, the museums should be provided with enough budgets by the government.